

Енергоефективність і зелена економіка: сьогодні і майбутнє

Іванна ЗАПУХЛЯК, докторка економічних наук, професорка, директор інституту економіки та менеджменту

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

«Зелена» економіка – це економіка, яка покращує добробут людей і створює соціальну справедливість, одночасно зменшуючи екологічні ризики та дефіцит.

Інклюзивна зелена економіка є альтернативою домінуючій сьогоднішній економічній моделі, яка поглиблює нерівність, заохочує марнотратство, призводить до дефіциту ресурсів і створює широкомасштабні загрози для довкілля та здоров'я людей. За останнє десятиліття концепція зеленої економіки стала стратегічним пріоритетом для урядів багатьох країн.

Загалом 65 країн стали на шлях до інклюзивної зеленої економіки та пов'язаних з нею стратегій.

Інклюзивна зелена економіка (ІЗЕ) розвинулася з попередньої роботи над зеленою економікою.

У найпростішому розумінні, така економіка є низьковуглецевою, ефективною і чистою у виробництві, а також інклюзивною у споживанні та результатах, заснованою на спільному використанні, циркулярності, співпраці, солідарності, стійкості, можливостях і взаємозалежності.

Вона зосереджена на розширенні можливостей і вибору для національних економік, використовуючи цілеспрямовану і відповідну фіскальну політику і політику соціального захисту, і підтримується сильними інституціями, які спеціально орієнтовані на забезпечення соціальних і екологічних мінімумів.

При цьому визнається, що існує багато різноманітних шляхів до екологічної сталості.

Ключові напрями
«зеленої
економіки»

- *Відновлювальні джерела енергії.*
- *Енергоефективність.*
- *Органічне землеробство.*
- *Управління відходами та рециклінг.*
- *Управління водними ресурсами.*
- *Екологічно чистий транспорт.*
- *Збереження екосистеми.*
- *Раціональне природокористування.*
- *Декарбонізація.*
- *Соціально-інклюзивний розвиток.*

У 2008 році Програма ООН з навколишнього середовища започаткувала Ініціативу зеленої економіки (ІЗЕ) - програму глобальних досліджень та допомоги на рівні країн, покликану мотивувати політиків підтримувати екологічні інвестиції.

На Генеральній Асамблеї ООН 2015 року ЮНЕП опублікувало документ "Виявлення шляхів до інклюзивної зеленої економіки". У документі наголошується на таких поняттях, як

спільне використання, циклічність, співпраця, солідарність, стійкість, можливості та взаємозалежність.

The United Nations Environment Programme (UNEP)

Програма ООН з навколишнього середовища (ЮНЕП) є провідною міжнародною програмою, що займається питаннями навколишнього середовища.

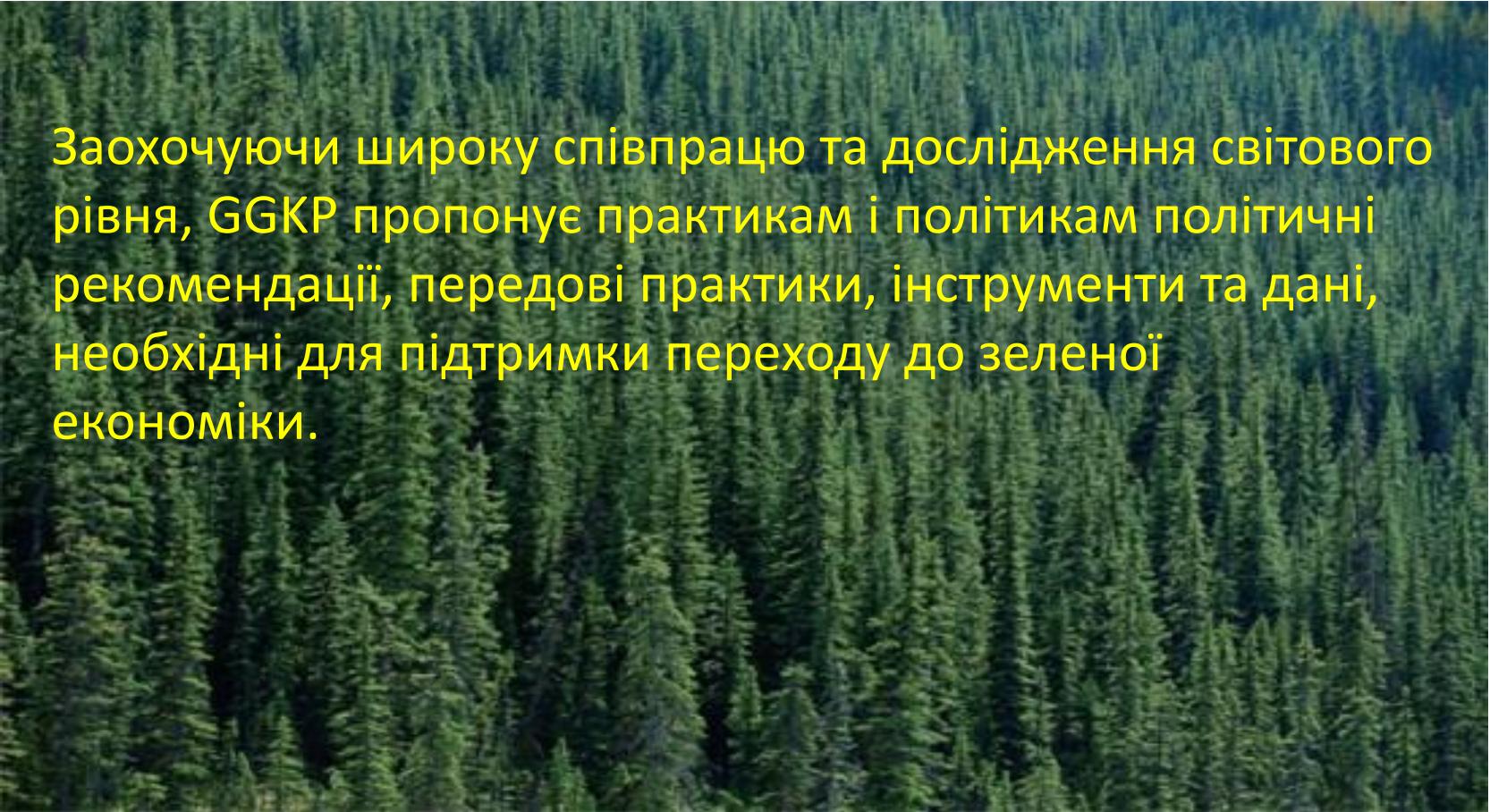
1. Економіка екосистем і біорізноманіття

Економіка екосистем і біорізноманіття – це глобальна ініціатива, спрямована на те, щоб «зробити цінності природи видимими».

Головна мета полягає в тому, щоб інтегрувати цінності біорізноманіття та екосистемних послуг у процес прийняття рішень на всіх рівнях.

2. Платформа знань зеленого зростання (GGKP) — це глобальна мережа міжнародних організацій та експертів, яка виявляє та усуває основні прогалини в знаннях теорії та практики зеленого зростання.

An aerial photograph of a vast, dense forest of tall, thin evergreen trees, likely spruce or fir, stretching across the entire frame. The trees are a deep green color, and the perspective is from a high angle, looking down on the canopy.

Заохочуючи широку співпрацю та дослідження світового рівня, GGKP пропонує практикам і політикам політичні рекомендації, передові практики, інструменти та дані, необхідні для підтримки переходу до зеленої економіки.

3. Партнерство для дій щодо зеленої економіки

Partnership for Action on Green Economy (PAGE)

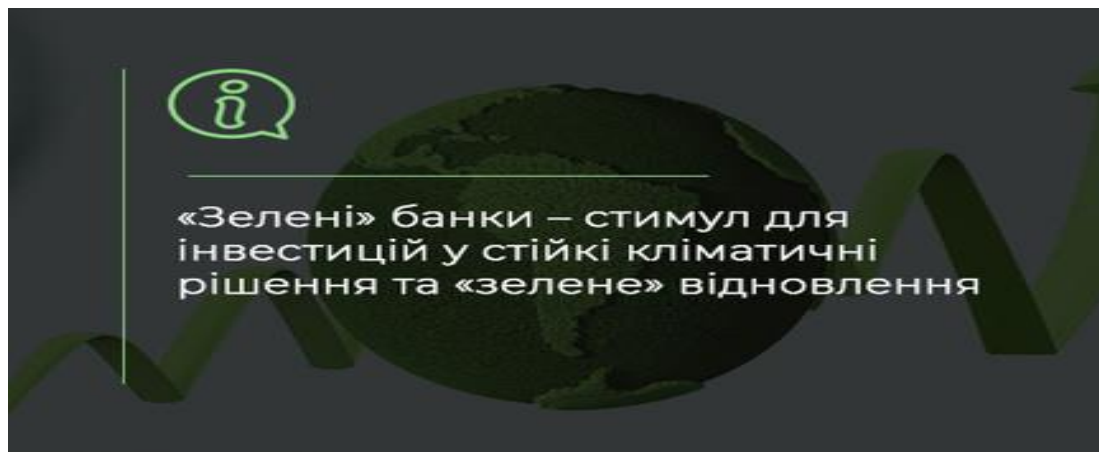
Partnership for Action on Green Economy (PAGE) прагне поставити сталий розвиток у центр розробки економічної політики. Партнерство підтримує країни та регіони у зміні економічної політики та практики щодо сталого розвитку для сприяння економічному зростанню, створенню доходів і робочих місць, зменшенню бідності та нерівності та зміцненню екологічних основ їхніх економік.

4. Фінансова ініціатива ЮНЕП UNEP Finance Initiative (UNEP FI)

Фінансова ініціатива ЮНЕП (UNEP FI) — це велика мережа банків, страхових компаній та інвесторів, які спільно каталізують дії в усій фінансовій системі для забезпечення більш стійкої глобальної економіки.

Понад 30 років ця ініціатива об'єднує ООН і фінансові установи з усього світу для формування порядку денного сталого фінансування. Фінансова ініціатива ЮНЕП створила найкращі у світі системи сталого розвитку, які допомагають фінансовій галузі вирішувати глобальні екологічні, соціальні та управлінські проблеми.

5. Екологічні дослідження ООН

[UN Environment Inquiry](#)

Екологічні дослідження ООН мають на меті підтримати такі дії шляхом виявлення найкращих практик та вивчення політики фінансових ринків і регуляторних інновацій, які б сприяли розвитку "зеленої" фінансової системи.

"тиха революція", коли фактори сталого розвитку включаються в правила, що регулюють фінансову систему. Значна частина цих інновацій відбувається на національному рівні, забезпечуючи платформу для нових форм міжнародного співробітництва. Така конвергенція інновацій на національному рівні з міжнародними рамками, цілями та амбіціями дає можливість створити новий шлях для просування "зелених" фінансів у найширшому сенсі.

6. Відділ економічної та торговельної політики

The Economic and Trade Policy

Відділ економічної та торговельної політики проводить дослідження та надає підтримку з розбудови потенціалу та консультаційні послуги з метою сприяння переходу до інклюзивної та зеленої економіки.

З економічної точки зору, існуючі кризи, пов'язані зі зміною клімату, втратою біорізноманіття та забрудненням довкілля, значною мірою зумовлені несталими моделями споживання, виробництва та інвестицій.

Група має наступні основні напрями:

- Центр з питань довкілля та торгівлі
- Вимірювання зеленої економіки (GEM)
- Моделювання зеленої економіки
- Огляд політики у сфері зеленої економіки
- Зелена фіскальна політика
- Зелена промислова політика
- Партнерство для дій щодо зеленої економіки (PAGE)
- Партнерство зі сталої інфраструктури
- Сталі державні закупівлі

7. Консультаційні послуги

Advisory services

Завдяки своїм глобальним інформаційним продуктам, оцінкам на рівні країн, дослідженням та консультативним послугам, а також широкому партнерству в рамках системи ООН та інших міжнародних організацій, ЮНЕП підтримує країни шляхом розбудови потенціалу, проведення політичних реформ та надання іншої підтримки, необхідної для створення сприятливого середовища для «зеленого» переходу.

Карибський проект
зеленої економіки
EaP Green /
Органічне сільське
господарство
Проект зеленої
економіки Африки
Спільна програма
«Зелена економіка».

8. Стійкі інфраструктурні системи

Стійкі інфраструктурні системи – це ті, які плануються, проектуються, будуються, експлуатуються та виводяться з експлуатації таким чином, щоб забезпечити економічну та фінансову, соціальну, екологічну (включаючи стійкість до зміни клімату) та інституційну стійкість протягом усього життєвого циклу інфраструктури.

Стала інфраструктура може включати побудовану інфраструктуру, природну інфраструктуру або гібридну інфраструктуру, яка містить елементи обох.

9. Політика зеленої торгівлі та угоди

Політика зеленої торгівлі та угоди щодо інклюзивної зеленої економіки зі сталим споживанням і виробництвом

Сконцентрована на:

«озеленення» глобального виробництва та споживання
полегшення доступу на ринок для екологічно чистих продуктів.

Перехід до моделей сталого виробництва та споживання створює нові можливості для екологічних товарів, послуг і технологій – усіх необхідних для виконання Паризької угоди та Порядку денного на період до 2030 року. Проте багатьом країнам бракує спроможності використовувати торгівлю як засіб досягнення сталого розвитку.

Місією Енергетичної стратегії України до 2050 року є створення умов для сталого розвитку національної економіки через забезпечення доступу до надійних, стійких і сучасних джерел енергії.

До 2050 року енергетичний сектор має бути максимально наближений до кліматичної нейтральності. Це означатиме наявність чистої енергії, подолання енергетичної бідності, розвиток інноваційної та децентралізованої енергосистеми, повноцінне функціонування національних енергетичних ринків і їх інтеграцію в міжнародні.

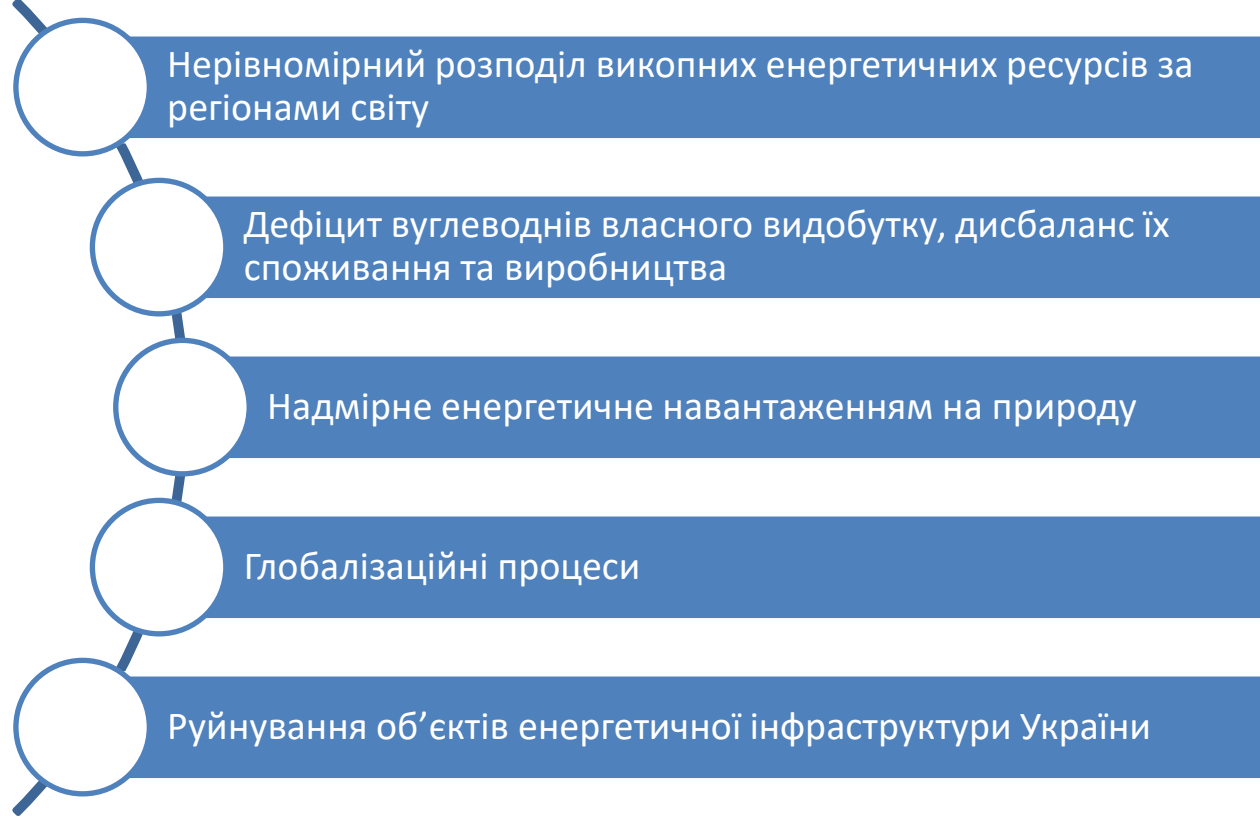
Ключовими принципами Енергетичної стратегії України є економічна обґрунтованість, екологічність, доступність, соціальна справедливість та ринковість.

<https://mev.gov.ua/reforma/enerhetychna-stratehiya>

Цілями Енергетичної стратегії України 2050 є:

- ❑ Досягнення максимального рівня кліматичної нейтральності,
- ❑ Максимальне скорочення використання вугілля в енергетичному секторі,
- ❑ Оновлення та модернізація енергетичної інфраструктури,
- ❑ Підвищення ефективності використання ресурсів в енергетичному секторі,
- ❑ Всебічна інтеграція з ринками Європейського Союзу та ефективне функціонування внутрішніх ринків,
- ❑ Забезпечення енергетичного сектору власними ресурсами з урахуванням економічної доцільності,
- ❑ Розвиток альтернативних джерел енергії, нових продуктів та інноваційних рішень в енергетичному секторі.

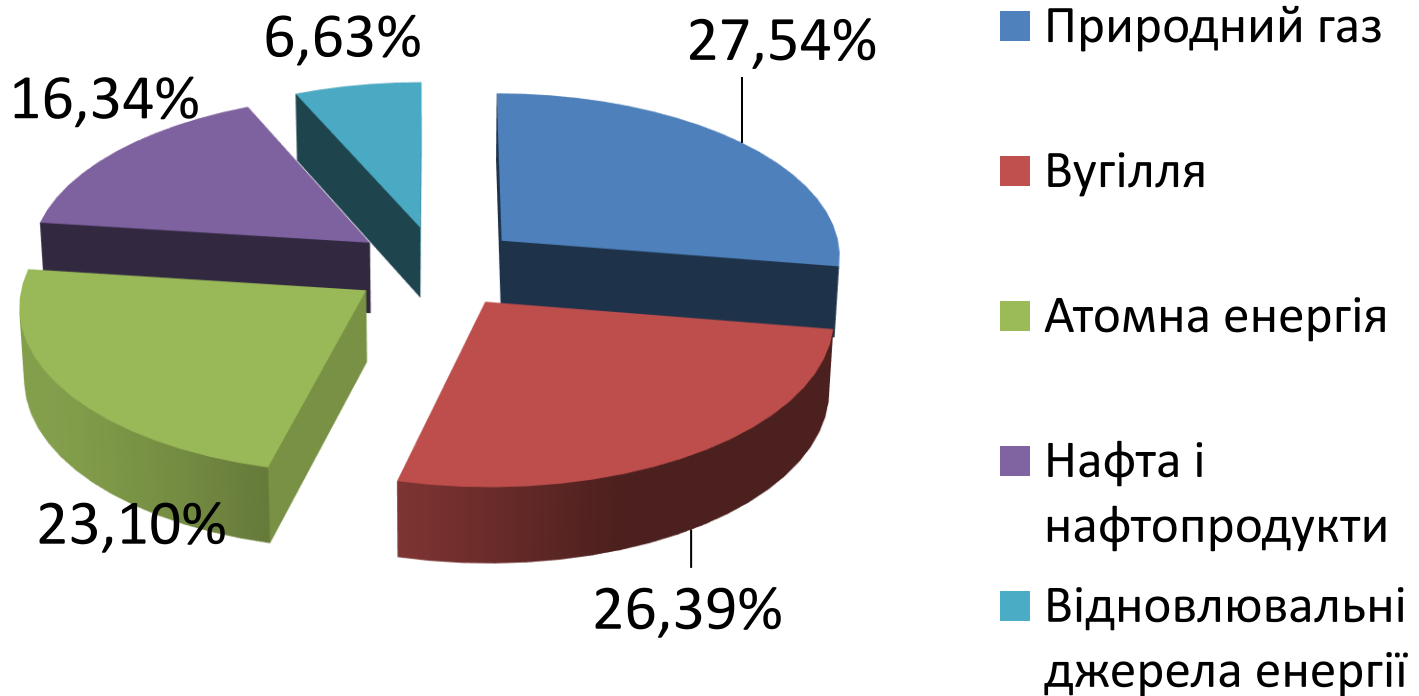
Виклики, що впливають на розвиток українського ринку енергоресурсів

Зміна споживання паливно-енергетичних ресурсів в Україні з 2007 року до 2020 року

Вугілля і торф / Coal & peat	➡	Скоротилося вдвічі
Природний газ / Natural Gas	➡	Скоротилося споживання на 57%
Нафта і нафтопродукти / Crude oil & Oil products	➡	Скоротилося на 7%
Атомна енергія / Nuclear	➡	Скоротилося на 17,6%
Вітрова, сонячна енергія та ін. / Geotherm. solar etc.	➡	Зросло у рази

Структура споживання палива та енергії, 2020 рік

Об'єднана енергетична система України (ОЕС)

16 березня 2022 року відбулась історична подія – українська енергосистема була повністю синхронізована з енергомережею континентальної Європи ENTSO-E.

Станом на 01.04.2023 року в об'єднаній енергосистемі України функціонують:

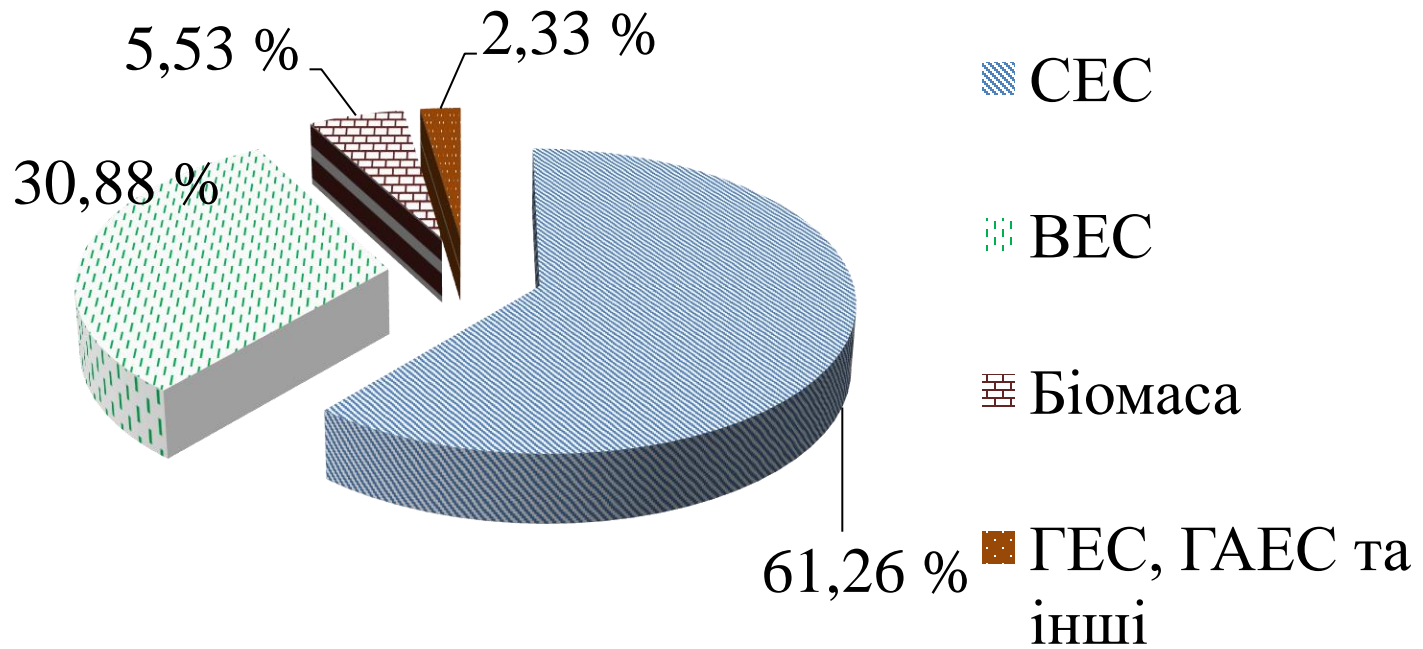
4 атомні електростанції; 1 з яких знаходиться на непідконтрольній території);

15 ТЕС та 43 ТЕЦ (10 з яких знаходяться на непідконтрольній території);

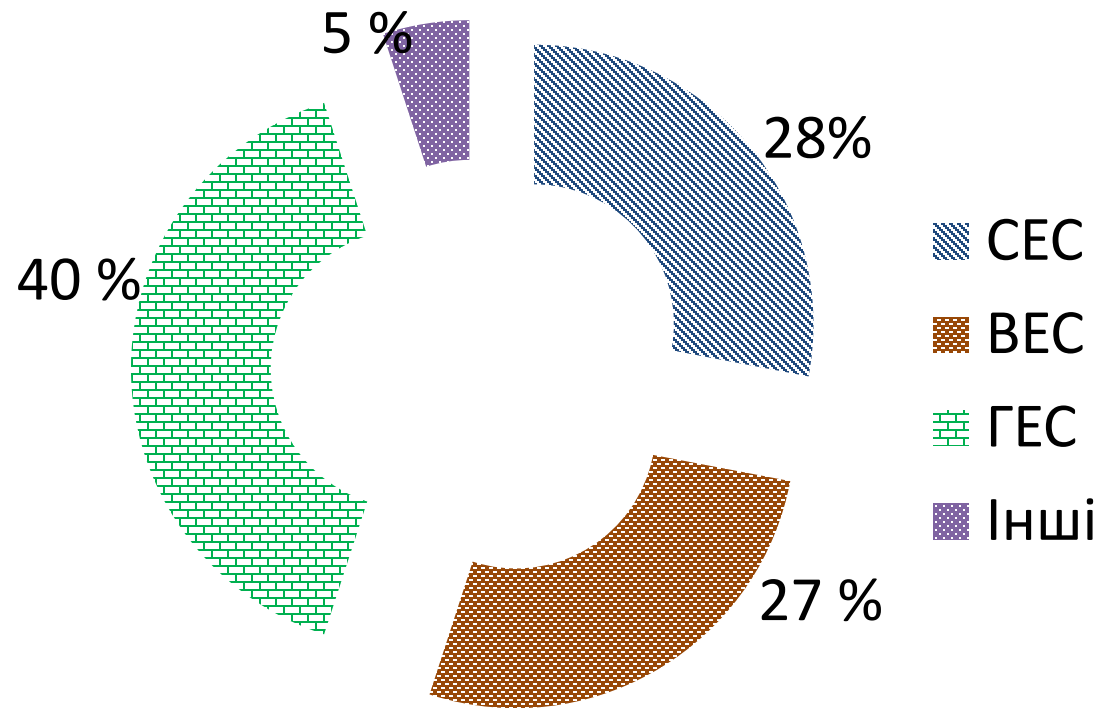
8 великих гідроелектростанцій та 3 ГАЕС;

значна кількість промислових сонячних та вітрових електростанцій, більша частина яких розташована у південних областях України (найбільша українська СЕС встановлена в Нікопольському районі Дніпровської області і вона є другою за потужністю СЕС в Європі, а найбільша українська ВЕС знаходиться в Запорізькій області). В таблиці 2 подано характеристику основних виробників електроенергії в Україні.

Структура електроенергії з альтернативних та відновлювальних джерел енергії в Україні у 2021 р.

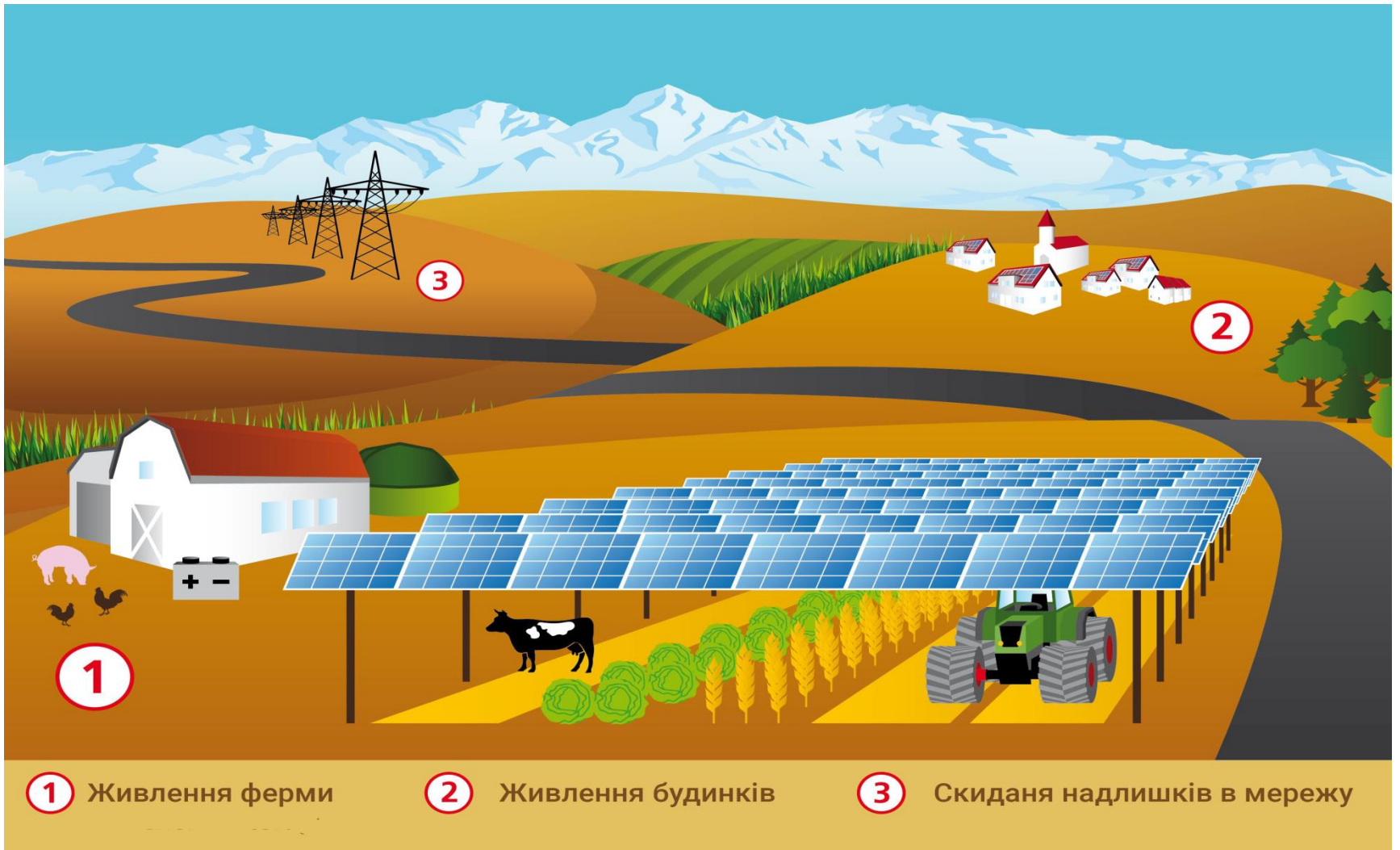
Світова структура відновлювальної генерації електроенергії, 2021 рік

Зокрема, це призведе до:

- переходу на раціональні моделі виробництва і споживання енергії;
- доступу до недорогих, надійних, стійких і сучасних джерел енергії;
- економічного зростання та повної зайнятості;
- боротьби зі зміною клімату.

1 Живлення ферми

2 Живлення будинків

3 Скидання надлишків в мережу

Дякую за увагу!!!

